

KÚRIA

Bfv.III.135/2012/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. év június hó 12. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A zsarolás büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt N.J. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Szarvasi Városi Bíróság 8.B.28/2010/35. számú ítéletét, illetve a Békés Megyei Bíróság 1.Bf.172/2011/5. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

N.J. terheltet a Szarvasi Városi Bíróság a 2011. február 3-án kelt 8.B.28/2010/35. számú ítéletével folytatólagosan, élet és testi épség elleni és más hasonlóan súlyos fenyegetéssel elkövetett zsarolás büntettének kísérlete [Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont], és személy elleni erőszakos cselekménnyel fenyegetve elkövetett zaklatás vétsége [Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pont I. fordulat] miatt halmazati büntetésül 2 évi - 4 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte.

A terhelt és védője által bejelentett fellebbezés folytán másodfokú

bíróságként eljáró Békés Megyei Bíróság a 2011. október 26-án jogerős 1.Bf.172/2011/5. számú végzésével - a bűncselekmények megnevezésének pontosításával - az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A bíróság által megállapított tényállás a következő.

Tényállás 1. pontja

N.J. terhelt és M.P. sértett 2009. július 17-én kölcsönszerződést kötöttek, amely szerint a sértett 1.200.000 forintot vett át azzal, hogy a kölcsönösszeg után rövid időn belül 200.000 forint kamatot fog fizetni a terheltnek, ezért a szerződésbe 1.400.000 forintot írtak be azzal, hogy a kölcsönt a sértett 2009. július 28-ig visszafizeti.

Ezt követően a sértett további kölcsönöket vett fel a terhelttől, 2009. július 24-e táján 1.000.000 forintot, és 1.200.000 forintról írtak elismervényt.

A terhelt és a sértett 2009. szeptember 11-én készítettek egy olyan kölcsönszerződést, amely szerint a sértett 3.950.000 forint baráti kölcsönt kapott a terhelttől és azt 2009. szeptember 15-ig visszafizeti. A kölcsönszerződés aláírásakor azonban tényleges pénzáadásra nem került sor.

Ezt követően a terhelt 2009. október 1. és október 7. között élet és testi épség elleni fenyegetéssel arra próbálta rákényszeríteni a sértettet, hogy a ténylegesen átadott 2.200.000 forint helyett 3.950.000 forintot fizessen meg a részére.

2009. október 1-jén a saját telephelyén a sértettet azzal fenyegette meg, hogy ha másnapra nem fizeti vissza az összeget, akkor „valakinek baja lesz, valamelyikük börtönbe kerül”, Budapestről lehozza kapcsolatait, akik kiverik a pénzt a sértettből.

2009. október 2-án több alkalommal felhívta a sértettet és közölte vele, hogy ha nem kapja meg a pénzét megvereti, meg fogja ölni, és az sem érdekli, ha ezért 20 évet fog ülni.

Ugyanezen a napon a terhelt ismét megjelent a sértett telephelyén és az alkalmazottakon keresztül olyan üzenetet hagyott, hogy ha nem fizet a sértett, akkor hazamegy a legnagyobb késéért, megkeresi és kibeleezi és a feleségét is megerőszakolja.

Még ezen a napon a délutáni órákban a terhelt találkozott a sértettel egy fémsorompónál, beszállt a kocsijába és közölte vele, hogy ha nem fizet, a családjára esküszik, hogy megöli.

A sértettben a sorozatos fenyegetések komoly félelmet keltettek,

ezért 2009. október 2-án feljelentést tett a rendőrkapitányságon.

Tényállás 2. pontja

A terhelt 2009. október 7-én megjelent M.P. sértett telephelyén egy 80 cm pengehosszúságú bozótvágó késsel majd házastársával együtt bement az üzlethelyiségbe és az egyik alkalmazottal kiabálni kezdett, a sértett megjelenését követelte, mivel állítása szerint 4 millió forinttal tartozik neki, közben hangoztatta, hogy az üzlet már az övé, és ott „össze fog törni mindent”. Az üzletben ekkor összesen négyen tartózkodtak.

Az üzletben vásárlóként tartózkodó B.I. sértett felszólította a terheltet, hogy ne az alkalmazottakkal kiabáljon, hiszen nekik ehhez a tartozáshoz semmi közük nincs, mire a terhelt a felemelt bozótvágó késsel megindult B.I. sértett felé, azzal fenyegetve, hogy levágja a fejét. A terhelt felesége a sértett és a terhelt közé állt, így a terhelt kb. 2 méterre a sértettől megtorpant és abbahagyta a fenyegetést.

B.I. sértett 2009. október 7-én zaklatás vétsége miatt feljelentést tett és joghatályos magánindítványt terjesztett elő a terhelttel szemben.

A jogerős ítélet ellen a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

A védő felülvizsgálati indítványában kizárólag a zaklatás büntetével kapcsolatos tényállás alapján a bűnösség megállapítását sérelmezi, mivel álláspontja szerint e tekintetben megalapozott volt a Békés Megyei Főügyészség felmentésre és a büntetés enyhítésére tett indítványa, ugyanis a terhelt a tényállás II. pontjában írtak alapján - félelemkeltés célzatának hiányában - nem követte el a zaklatás büntettét.

Ennek megfelelően a zaklatás vétsége miatt emelt vád alól a terhelt felmentését, és a Szabs.tv. 142. § (1) bekezdése szerinti garázdaság szabálysértése, valamint a 218/1999. (XII. 28.) Korm. rend. 10. § (1) bekezdésébe ütköző, közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés miatt az eljárás - elévülés címén történő - megszüntetését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a BF.355/2012. számú átiratában a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartva a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

A Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 420. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A nyilvános ülésen a terhelt védője felülvizsgálati indítványát változatlan tartalommal fenntartotta, kiemelve azt, hogy álláspontja szerint a terhelt cselekményét nem a félelemkeltés motiválta, hanem az váltotta ki, hogy a sértett fellépett ellene, ezért a zaklatás vétsége miatt emelt vád alóli felmentését, és a kiszabott büntetés lényeges enyhítését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője felszólalásában a felülvizsgálati indítványt változatlanul alaptalannak tartotta, és a határozatok hatályában fenntartását indítványozta.

A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében felsorolt anyagi és eljárásjogi okokból kerülhet sor, azzal a Be. 423. §-ának (1) bekezdésében foglalt megszorítással, hogy a felülvizsgálati eljárásban a bíróság jogerős ügydöntő határozatában rögzített tényállás az irányadó, az - megalapozatlanságra, a bizonyítékok értékelésének téves voltára hivatkozva - nem támadható. Ebből következően a tényállás tisztázatlansága mellett felsorakoztatott érvek nem képezhetik felülvizsgálat tárgyát.

A Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 423. § (4) bekezdésében írtak szerint csak a felülvizsgálati indítványban megjelölt részében, és az ott hivatkozott ok alapján bírálta felül, nevezetesen a zaklatás vétségében történő bűnösség megállapítását, és e körben a büntető anyagi jogszabályok alkalmazásának törvényességét vizsgálta.

A Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapított felülvizsgálati indítvány kizárólag azon az alapon sérelmezi a zaklatás vétségének a megállapítását, hogy a terhelt szándéka legfeljebb eshetőlegesen irányult a sértett megfélemlítésére, következésképpen célzat hiányában e bűncselekmény sem állapítható meg.

Álláspontjának alátámasztásául pedig a BH. 2011.303. számú jogesetére hivatkozott, amelyben a Legfelsőbb Bíróság kifejtette, hogy „a zaklatásnak a Btk. 176/A. §-ának (2) bekezdéséből írt fordulata viszont nem szubszidiárius bűncselekmény, és ismétlődést sem kíván meg. Egyetlen súlyos - erőszakos, vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény - elkövetésével történő fenyegetéssel is megvalósítható akkor, ha az elkövetőt félelemkeltési célzat vezeti. A zaklatás lényege ilyenkor abból fakad, hogy a kilátásba helyezett

súlyos következménnyel való fenyegetettség nyugtalanságot kiváltó lelki teherként nehezedik a sértettre".

A Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pont első fordulata szerint a zaklatást az követi el aki félelemkeltés céljából mást (vagy reá tekintettel hozzátartozóját) személy elleni erőszakos (vagy közveszélyt okozó) büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget. A zaklatás ezen fordulata nem más, mint bűncselekmény elkövetésével való fenyegetés, amely korábban a veszélyes fenyegetés szabálysértéseként volt értékelhető. Ezt a cselekményt a törvény bűncselekményi szintre emelte, és az általános zavaró, rendszeresen háborgató magatartáshoz képest súlyosabb büntetéssel, két évig terjedő szabadságvesztéssel szankcionálja.

A zaklatásnál ehhez célzat is társul: az elkövető a sértettet vagy rá tekintettel hozzátartozóját azért fenyegeti meg, hogy benne a félelem valóban ki is alakuljon.

A Btk. 138. §-a értelmében a fenyegetés olyan súlyos hátrány kilátásba helyezését jelenti, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

Ehhez képest speciális, szűkebb, konkrétabb, illetve súlyosabb a Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontja szerinti fenyegetés, amihez nem elég bármely súlyos hátrány kilátásba helyezése, megállapításához kizárólag a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével fenyegetés kell.

A személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény köre az adott tényállástól függő, azonban nyilvánvalóan megegyezik a Btk. 74. § (1) bekezdésének ítélkezési gyakorlatában kialakulttal. A személy elleni erőszakos bűncselekmény kapcsán pedig 2009. augusztus 9-étől - értelemszerűen - irányadónak tekinthető a Btk. 137. § 17. pontja. Kétségtelen személy elleni erőszakos bűncselekmény - minősítésétől függetlenül - az emberölés és a testi sértés.

A Btk. 176/A. § (2) bekezdése a) pontjába ütköző zaklatás - eltérően a 176/A. § (1) bekezdésétől - nem szubszidiárius bűncselekmény és ismétlődést sem kíván meg. Egyetlen, személy elleni erőszakos, vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével történő fenyegetéssel is megvalósítható, ha az elkövetőt félelemkeltési célzat vezeti.

A Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontjába ütköző zaklatás lényege abból fakad, hogy a kilátásba helyezett súlyos következménnyel való fenyegetettség nyugtalanságot kiváltó lelki teherként nehezedik a

sértettre.

Más a helyzet azonban, ha a fenyegetés egy nézeteltérés nyomán kialakult düh indulatában, a testbántalmazási szándék verbális kifejezésre juttatásaként hangzik el, s az elkövető bántalmazza is a sértettet. Ilyenkor a célzat nem a rémületben tartás, a félelemkeltés, hanem az indulat levezetése, következésképpen - a cselekménysort természetes egységként kezelve - csak a megvalósult élet vagy testi épség elleni bűncselekmény állapítható meg.

A hivatkozott közzétett eseti döntés [BH 2011/303.] tartalma helyesen az, hogy a tevőlegességbe torkolló esetben nincs helye zaklatás megállapításának. Jelen esetben azonban nem ez a helyzet.

Az irányadó tényállás szerint a terhelt bozótvgó kést emelt a feje fölé és azzal támadt rá a sértettre, miközben fejének levágásával is megfenyegette. Az alapügyben eljáró bíróság ezen tényekből vont következtetést további tényre, és ítéletében rögzítette, hogy a terhelt mindezt félelemkeltés céljából követte el. A cselekménynek a terhelt felesége vetett végett, amikor a terhelt és a sértett közé állt.

A terhelt félelemkeltésre irányuló célzata e tényállás mellett - a felülvizsgálati indítványban írtakkal szemben - nem kérdőjelezhető meg, függetlenül attól, hogy maga a cselekmény az adós irányában tanúsított folyamatos zsaroló, fenyegető magatartásának egy része volt csupán. Ebből és a jogi megítélés szempontjából pedig érdektelen és közömbös, hogy a terhelt félelemkeltésre irányuló célját milyen okok, vagy körülmények váltották ki, másképpen, hogy magatartását mi motiválta, abban a sértett fellépésének volt-e szerepe és ha igen akkor az mennyiben volt okozója a terhelt fenyegető, támadó viselkedésének.

Az irányadó tényállást alapul véve pedig nem tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a terhelt bűnösségét a Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontjában írt zaklatás vétségében megállapították.

Ennek megfelelően a Kúria sem a terhelt felmentésére sem a cselekmények szabálysértésként értékelésére, ennek következtében a büntetés enyhítésére törvényes lehetőséget nem látott.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A fellebbezés és a felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés a Be. 3. §-ának (4) bekezdésén, illetve a 416. §-a (4) bekezdésének b) pontján, továbbá a 418. §-a (3) bekezdésén és 421. §-ának (2)-(3) bekezdésén alapszik.

Budapest, 2012. június 12.

*Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k. előadó
bíró, Dr. Kónya István s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*bíróági tisztviselő
N-né TH*